

Skub

DKP • Information • Debat • Aktivitet

NR. 4 • NOVEMBER 2020

*Læs inde i bladet:
Nyt fra ghettofronten side 4
Muldvarpen side 3 og 11*

Indholdsfortegnelse

Modstanden mod ghettopakken vokser	4
Privatiseringsmaskinen der kan fodre sig selv	6
Man omplanter ikke et gammelt træ	7
Om situationen i Hviderusland	8
For en civiliseret udenrigspolitik	10
Storpolitisk mummespil om Korea	12
Fuld tillid til Koreas Arbejderparti	14
Hvem vandt »rumkapløbet«?	16
Debat	19
Bøger	20

Åbningstider

for DKP's sekretariat og partibutik, Frederikssundsvej 64, København NV

Torsdag	13-16	Luis Monteiro
Fredag	14-17	John Christoffersen/Mikkel Wissing
Lørdag	13-16	Christian Olsen/ Mikkel Wissing/Lars Kongshøj

Telefon: 33 91 66 44

Skub nr. 4 november 2020

Udgivet af Danmarks Kommunistiske Parti
Frederikssundsvej 64, 2400 København NV
Tlf.: 33 91 66 44
www.dkp.dk
E-post dkp@dkp.dk
Giro/bank (1551) 5 00 27 53

LaserTryk, Århus

Ansvarshavende redaktør:
Henrik Stamer Hedin

Synspunkter fremsat i signerede artikler dækker ikke nødvendigvis redaktionens eller partiledelsens holdning.

Skub udkommer 4 gange om året. Årsabonnement: Kr. 200

Deadline næste gang den 31. december 2020

Bladfonden juli kvartal 2020

Juli i alt (se augustnummeret) kr. 2.437,-

August

Bjarne Rasmussen, Roskilde	kr.	100
Anders Kristensen, København N	kr.	100
Erna & Per Eriksen, Søborg	kr.	200
Hovedstaden, sommerfest 8/8	kr.	2.500
Peder Pedersen, True	kr.	100
Hovedstaden, sommerfest, Flemming	kr.	500
Hovedstaden, LL.møde aug 20	kr.	200
Gorm Søndergaard, Kalundborg	kr.	50

I alt kr. 3.750,-

September

Bjarne Rasmussen, Roskilde	kr.	100
Lilli Swing, Blokhuis	kr.	200
Agnes Ruben, København N	kr.	100
Kommunister og Kultur i Odsherred 5/9, (aflyst) Skub's halvdel	kr.	1.000
John Christoffersen, København N	kr.	500
Kommunister og Kultur i Odsherred 5/9, (aflyst) Skub's halvdel	kr.	300
Bjarne Rasmussen, Roskilde, indsamling	kr.	300
Erna & Per Eriksen, Søborg	kr.	200
Ditlev Petersen, Termestrup	kr.	200
Anker Schjerning, Slagelse, indsamlingsliste	kr.	500
Claus Johansen, Rude	kr.	200
Peter Schjerning, Valby	kr.	100
Steffen Schjørring, Helsingør	kr.	100
Skub-møde 21/9, Hovedstaden	kr.	100
Lilli Swing, Blokhuis	kr.	200
Presseindsamling, Midt-sydjysk distrikt	kr.	200
Erna & Per Eriksen, Søborg, indsamlingen	kr.	1.000
Terkild, Hovedstaden	kr.	500
Steen Parker Sørensen, Slagelse	kr.	200

I alt kr. 6.000

Juli kvartal i alt kr. 12.187

Der er ikke modtaget oplysninger om indbetalinger i oktober måned.

Bidrag til DKP's bladfond kan indsættes på giro 5 00 27 53 (+01< +5002753) eller bank 1551 0005002753.

Forsidebilledet: Byggefagenes Samvirke indleverede den 4. november en protest mod planlagt arbejderfjendsk lovgivning i Ukraine og overtrædelse af internationale standarder for arbejdsforhold til den ukrainske ambassade i København. Overrækkelsen af protesten blev markeret med en faneborg foran ambassaden.

Danske idealer

Dengang jeg gik i skole, sang vi ofte Ingemanns vise om Holger Danske:

*I alle de riger og lande,
hvorhen jeg i verden fór,
jeg fægted' med åben pande
for hvad jeg for alvor tror.*

*Hvor mænd jeg kasted' min handske,
opslog jeg min ridderhjelme;
de så, jeg var Holger Danske
og ingen formummet skælm.*

Gennem denne sang holdt skolen et ideal op for os: At »fægte med åben pande«, altså stå ved, hvem man er, og hvad man vil, i krig som i andre af livets forhold. Vi måtte tro, at det var om ikke noget særligt dansk, så i hvert fald et ideal, som danskere i høj grad levede op til – det lille land, der modigt satte sig op mod en overlegen besættelsesmagt osv.

Nu er det godtnok mere end et halvt århundrede siden, jeg gik i skole. Der er løbet meget vand i stranden siden da, og det er ikke længere noget dansk ideal at fægte med åben pande.

Tværtimod, må man forstå på den hyldest – det er ikke for stærkt et ord – hvormed fremtrædende danske medier mødte et ualmindelig nedrigt bagholdsangreb på et andet land i Danmarks Radios »dokumentar«-serie *Muldvarpen*. En kommentator i *Politiken* svang sig endda op til at mene, at de to bagmænd, den professionelle antikommunist Mads Brügger og en indtil da ukendt Ulrich Larsen, kaldet Muldvarpen, havde gjort sig fortjent til Cavling-prisen. Skulle det mod forventning ske, at de fik den, kunne de passende dele den med de to russiske satirikere, der sneg sig ind til et online-møde i Udenrigspolitisk Nævn og udstillede de selvhøjtidelige fjolser til almindelig latter ved at udgive sig for en hviderussisk oppositionspolitiker. Det var i det mindste morsomt, og så var det harmløst. Det er Brügger & Larsens angreb på Nordkorea ikke.

Mads Brügger er kendt fra en tidligere Nordkorea-»dokumentar«, *Det røde kapel*, hvor han sammen med sit filmhold misbrugte den koreanske gæstfrihed til at gøre tykt nar ad værtslandet. Nu havde han sendt sin »muldvarp« i marken under det falske påskud at ville hjælpe Nordkorea med at bryde de sanktioner, USA har pålagt landet som hævn for nederlaget i den Korea-krig, der reelt stadig er i gang, nu på halvfjerdsindstyvende år. Det skulle ske ved hjælp af et fantasifuldt projekt, som indebar en fabrik i Uganda, der forklædt som turisthotel skulle fremstille både våben og narkotika. Våbnene skulle (forstod man) gå til Syrien (en i høj grad værdig modtager); hvor narkotikaen (amfetamin) skulle afsættes, fik man ikke noget at vide om. Lige så lidt fik man at vide om, hvad projektet (der indebar køb af en ø og forflytning af øens indbyggere) har kostet de danske licensbetalere – eller U-landet Uganda.

TV-serien efterlod det indtryk, at det var koreanerne, der havde fundet på det fantasifulde projekt og forelagt det for Ulrich Larsen under et møde på den nordkoreanske ambassade i Stockholm. Ambassaden har derimod oplyst, at det var Larsen, der en dag ringede ambassaden op og bad om en samtale, hvorunder han fremlagde projektet. Så er det op til enhver, hvem man vil tro på.

Man kan mene, hvad man vil om den Demokratiske Folkerepublik Korea; den er lige så lidt som alt andet hævet over kritik. Men man kan ikke tage fra den, at den er udgået af frihedskampen mod den japanske imperialisme; og man kan ikke bebrejde den, at den forsvarer sig mod et forbryderisk sanktionsregime påført den af en anden imperialisme.

Hvad Mads Brügger og Ulrich Larsen for alvor tror, svæver i det uvisse, men de fægter i hvert fald ikke med åben pande. De to formummede skælm fortjener kun foragt og glemsel for deres bagvaskelse. Og Danmarks Radio fortjener ingen påskønnelse for at have produceret og sendt makværket.

For som Ingemann slutter:

*Vil dansken i verden fægte,
men dølger åsyn og navn,
jeg véd, hans ånd er ej ægte;
jeg tager ham ej i favn.*

Modstanden mod ghettopakken vokser

Tekst og foto: John Christoffersen

Familier i bebyggelsen Nøjsomhed i Helsingør nægter at flytte. Og boligselskabet Boliggården har lagt sag an ved Helsingør byret for at få familierne tvangsfjernet.

Beboere i Mjølnerparken på Nørrebro har lagt sag an mod boligminister Kåre Dybvad, fordi han har godkendt, at man sælger deres hjem til privat spekulation.

Beboere i Vollsmose har indsendt en klage til Ligebehandlingsnævnet. Beboerne føler sig udsat for diskrimination, fordi man vil rive deres boliger ned.

Amnesty Internationals danske afdeling har erklærer Ghetto-loven for at være mod både dansk lov og internationale konventioner om menneskerettigheder.

FNs eksperter på menneskerettigheder har i en direkte erklæring til den danske regering opfordret til, at man stopper salget af to blokke i Mjølnerparken, indtil retssystemet har afgjort, hvorvidt folketingets ghettopakke krænker beboernes menneskerettigheder.

Almen Modstand er en græsrodsbevægelse, der arbejder for at organisere modstanden mod Folketingets ghettolovgivning og følgerne af loven, som reelt er et angreb på de almenlystige boliger. Almen Modstand står bag borgerforslaget om at få sløjft den såkaldte ghettolov. Den folkelige opbakning til Almen Modstand styrkes dag for dag.

Boligselskab lægger sag an mod familie der nægter at flytte

I januar i år fik 96 familier i bebyggelsen Nøjsomhed i Helsingør besked om at flytte. Det betyder, at 300 ud af 1080 beboere har fået en opsigelse af deres lejemål.

Raid Salamoun og hans familie er blandt de beboere, der nægter at flytte. Han har boet hele sit liv i Nøjsomhed. Familien Salamoun flygtede fra Palæstina for 30 år siden og fik asyl i Danmark. Alle i familien har dansk statsborgerskab. Raid er 27 år og civilingeniør. Fire af hans søskende har langvarige uddannelser. Den ene af hans brødre spiller professionel fodbold og går på Ålborg Universitet. Hans yngste broder går stadig i folkeskolen.

Raid Salamoun i Helsingør ret i samtale med boligaktivister fra Almen Modstand

Fredag d. 25. september var andet og sidste retsmøde i Boliggårdens sag mod de familier i bebyggelsen Nøjsomhed, som havde nægtet at flytte.

Forsvarsadvokaten for beboerne, Morten Tarn, har på det første retsmøde fremlagt et byrådsreferat, hvoraf det fremgår, at hvis Nøjsomhed skal undgå at komme på den hårde ghettoliste, så er det nødvendigt at beboersammensætningen ændres. Og Morten Tarn argumenterer derfor, at det kriterie, som boligselskabet har ville ændre på, er andelen af beboere med »ikke vestlig« baggrund. Samtidig har advokaten kunne fremvise et internt dokument, som viste, at boligselskabet har udvalgt beboere fra de syv opgange, der havde flest beboere med »ikke vestlig« baggrund. De syv opgange skal laves om til tilgængelighedsboliger. Det vil sige boliger der er handicapegnede.

I sine afsluttende bemærkninger, på det sidste retsmøde, fremhævede Morten Tarn, at der er tale om direkte og målrettet diskrimination og forskelsbehandling. Og at Ghetto-loven er i strid med loven om ligebehandling samt Grundlovens § 70, hvori det hedder, at ingen på grund af afstamning må berøves adgang til borgerlige og politiske rettigheder. Derfor skal beboernes opsigelse tilsidesættes.

Direktør Bent Frederiksen fra Boliggården afviser, at bebo-

erne er blevet opsagt på grund af deres etnicitet. Der falder dom i sagen sidst i november.

FN-eksperter: Stop salget af boliger i Mjølnerparken

12 beboere i Mjølnerparken har på samtlige beboeres vegne stævnet boligminister Kåre Dybvad for diskrimination. Beboerne mener, at planerne om at sælge to af bebyggelsens blokke til privat spekulation, som medfører tvangsflytninger af nuværende lejere, er i strid med lov om etnisk ligebehandling og EU-ret.

Kåre Dybvad har forsøgt at bagatellisere sagen ved at hævde, at det kun var 12 beboere, der var utilfredse med, at man solgte de to blokke. Øvrige beboere havde accepteret det. Det har resulteret i, at afdelingsbestyrelsen har samlet underskrifter fra beboere, som slutter op omkring sagsanlægget. Og man her for nærværende fået mere end 500 beboeres underskrift.

Nyt i sagen er, at FNs særlige eksperter på menneskerettigheder i en direkte henvendelse til den danske regering opfordrer til, at salget af Mjølnerparken stilles i bero, indtil sagen mod Transport- og Boligministeriet er afgjort i retssystemet.

Boligselskabet Bo-Vitas planer om at sælge de to af Mjølnerparkens gårde har betydet, at der kun udlejes på midlertidige kontrakter. Dette betyder, at ca. 150 beboere har en kontrakt med et tidsbegrænset lejemål, samt at der konstant står mere end 50 lejligheder tomme.

Privatiseringsmaskinen der kan fodre sig selv

Af Marie H. Pøksen

Lars løkke udtaler: »Der er huller i danmarkskortet, hvor jeg ikke kan genkende det, jeg ser. Jeg bliver meget bekymret over, at der i vores land eksisterer enklaver isoleret fra det omkringliggende samfund.« (Uddrag *Fyens.dk*).

Samme statsminister har tidligere kaldt SU for café-penge....

Jeg genkender heller ikke hans privilegerede livsbetingelser. I vinters så jeg flere børn og unge i mit kvarter i slidte vinterjakker med ærmer 10 cm for korte. Og i de tidlige morgentimer ser jeg gamle mennesker, der roder i skraldespande efter flasker. Så ja, vi har problemer med økonomisk forarmelse. Disse problemer bliver ikke mindre af at reducere den almene boligmasse, til fordel for dem, der har råd til at købe.

Jeg opfordrer ALLE, der kan se igennem dette, til at blande sig og opsøge de borgergrupper, der opstår i hele landet. Søg efter »Almen modstand«. Start selv en gruppe, hvor du bor.

En million mennesker i Danmark bor i almennyttig bolig (BL – *Danmarks Almene Boliger*) plus alle dem på ventelisterne, der håber at på at få en bolig, om det så tager 5 eller 35 år. Det er overordentligt svært at få en billig bolig. Ghetto pakken vil reducere antallet af familieboliger med 40 procent i områder, der kommer på listen. Hans Skifter Andersen, der bl.a. forsker i udsatte boligområder og boligøkonomi, hæfter sig ved, at man vil fjerne 10.000 almene boliger, og han mener ikke, at planen vil udrydde ghettoområderne. Han siger ydermere, at det betyder færre almene boliger til de samme mennesker med lav indkomst, de vil så blive flyttet over i andre boligområder, som er på nippet til at blive udsat. (JP. [https://jyllands-posten.dk/politik/ECE10588399/ekspert-om-ghettoplan-man-bliver-ikke-](https://jyllands-posten.dk/politik/ECE10588399/ekspert-om-ghettoplan-man-bliver-ikke-arbejdsloes-af-at-bo-i-disse-omraader-man-bor-der-fordi-)

man-er-arbejdsloes/)

11.000 familier skal flyttes (BL - *Danmarks Almene Boliger*) – altså en privatiseringsmaskine, som vil fodre sig selv.

Konfrontationer og skyderier foregår ikke kun i områder fra Ghetto listen. Ghetto pakken er et røgslør, der dækker over privatisering af almene boliger. Et drys islamofobi på toppen, og kagen glider lettere ned.

Ghetto listen og dens kriterier bliver løbende ændret. Din eller min afdeling kan blive den næste på listen. Man må forberede sig på at stille disse spørgsmål: Har jeg råd til at købe egen bolig? At foretage forældre køb, når mit barn flytter hjemmefra? Ønsker jeg et land, hvor der ikke er lighed for loven? Har jeg tid til, at ventetiden på en almen bolig bliver endnu længere?

En almen bolig er først og fremmest karakteriseret ved, at ingen skal tjene på huslejen. En almen bolig er spekulationsfri, og huslejen er omkostningsbestemt. Det vil sige, at regnskabet for en almen boligafdeling så vidt muligt skal gå i nul år for år. (Uddrag fra <http://www.aab.dk/da/MainMenu/Boligsoegende/At-bo-almment>)

»Staten får mulighed for at gribe ind og gennemføre en afvikling af ghettoområdet, hvis boligorganisationen og kommunen ikke afvikler ghettoområdet inden for en angivet tidshorisont, eller der ikke er planer herfor. Afviklingen sker enten ved et samlet salg og/eller nedrivning af området.« (Uddrag af regeringens ghetto udspil)

Artiklen har tidligere været bragt (forkortet) som læserbrev i Nørrebrobladet. Forfatteren sidder ikke i Skub's redaktion og er ikke medlem af DKP. – Red.

Man omplanter ikke et gammelt træ

Af Agnes Ruben

Der skal være tryghed i alderdommen, det hører vi jo ofte, men virkeligheden er en anden.

Vi er beboere i Ældreboligerne på Hothers Plads på Ydre Nørrebro. Her er vi glade for at bo i gode lejligheder fra 1991. Boligselskabet hedder Bo-Vita (tidligere Lejerbo), og det er alment boligbyggeri.

Man nu skal en stor del af os tvangsflyttes. Hvorfor det? Jo, en del af vores lejligheder skal ombygges til familieboliger. Hvorfor det? Det påstås, at der er for mange ældreboliger i København. Det undrer os meget. Måske er det, fordi visitationen har strammet kravene så meget, at der ikke er så mange, der slipper igennem nåleøjet?

Vi skal så tvangsflyttes til andre ældreboliger. Men det er ikke nok, at vi skal smides ud til fordel for familieboliger, næ, to opgange skal også smides ud, fordi seniorbofællesskabet Midgården fra Mjølnerparken skal smides ud af deres lejligheder, der skal sælges, og de er blevet lovet samlet genhusning. Det må være svært for dem at skulle flytte ind her på bekostning af de nuværende beboere.

Vi er meget vrede og meget skuffede og spørger: Hvor er trygheden for de ældre?

Jeg har boet her i 14 år og er 89 år. Hvordan tror I, det føles at skulle tvangsflyttes og plantes om og nærmest begynde forfra?

For bordenden Agnes Ruben. Hun er på besøg i naboejendommen Mjølners Plads og sidder og sludrer med Janni Milsted, der er formand for Seniorbofællesskabet Midgården og næstformand i Mjølnerparkens afdelingsbestyrelse.

Man omplanter ikke et gammelt træ, da det har sat sine rødder, og det vil dø.

Bragt som læserbrev i Nørrebrobladet

Danmarks Kommunistiske Parti holder

Landsledelsesmøde

den 28.-29. november 2020
i København

Mødet vil starte forberedelserne til 36. kongres, som foreslås afholdt den 25-26. september 2021. I den forbindelse er planlagt en debat om strategiske problemstillinger i den kommende kongresperiode. Der er adgang for partiets medlemmer, som kan rekvirere mødedokumenter og yderligere oplysninger ved henvendelse til sekretariatet.

Forretningsudvalget

Udtalelse:

Ruslands Forenede Kommunistiske Parti (OKP) om situationen i Hviderusland

Oversat fra russisk af Aksel V. Carlsen

Straks efter præsidentvalget i Hviderusland blev republikken præget af omfattende protester. Modstanderne af at beholde Aleksandr Lukashenko ved magten gik spontant ud på gaderne i Minsk og i andre byer. Det samme gjorde senere på personlig opfordring fra Lukashenko også hans tilhængere. De hviderussiske myndigheders brutale behandling af de protesterende kunne ikke andet end øge den politiske spænding i Minsk, der fik forskellige befolkningsgrupper til at vågne op fra politisk dvale, fra fortidens tydelige apolitiske ligegyldighed.

Holdningen til de hviderussiske myndigheders handlinger og generelt til det nuværende præsidentregime, som i mange år har været personificeret af Lukashenko, har splittet den allerede i forvejen splittede bevægelse af Hvideruslands kommunister og andre venstrekræfter. Det »officielle og systemintegrerede« kommunistiske parti (KPB) støttede som forventet ubetinget præsident Lukashenko. Omvendt støttede de »ikke-integrerede« kommunister de folkelige protester mod valgsvind og politivold, men de tog samtidig afstand fra alle forsøg på at påtvinge de spontane protester en »liberal« og »provestlig« politisk dagsorden.

Samtidig er det vigtigt, at repræsentanter for en række store arbejdspladser for første gang efter mange års overfladisk stabilitet markerede sig med egne krav. Arbejderbevægelsens opvågning blev en overraskelse både for Lukashenko og for mange iagttagere af Hvideruslands udvikling, herunder russiske kommunister, fordi netop den siddende præsident har udråbt bevarelsen af den nationale industri til grundlaget for landets suverænitæt – et forhold han betragter som sin egen særlige fortjeneste.

I Ruslands Forenede Kommunistiske Parti (OKP) har vi i forhold til Hvideruslands aktuelle vanskelige situation ingen moralsk ret til at belære de hviderussiske kommunister. Vi ser det dog som vores kammeratlige pligt at udtrykke vores mening om begivenhederne. Ser man på selve årsagerne til den nuværende hviderussiske politiske krise, kan man fremhæve et par grundlæggende forhold, der førte til dens eskalering og som har sat forskellige samfundsgrupper i bevægelse.

1. Mange observatører peger med god grund på aktiv udenlandsk indflydelse på begivenhederne fra førende magter og imperialistiske blokke. Det kan ikke benægtes, at oppositionens ledere orienterer sig mod EU og sidstnævntes egeninteresse i økonomisk intervention i republikken for at gøre den til et marked for sine produkter og til leverandør af billig arbejdskraft. Også Rusland, hvis oligarki er interesseret i at bemægtige sig rørledningssystemet og industrigiganterne i Hviderusland, har stor indflydelse på disse begivenheder. Faktisk er det netop

det russiske borgerskab, der er mest interesseret i en kontrolleret ustabilitet i republikken, fordi det tvinger Lukashenko til at gøre økonomiske og politiske indrømmelser. Også USAs ledere har deres interesser, som først og fremmest er knyttet til den tættest mulige placering af NATOs baser på Ruslands grænser.

Det ville dog være en stor fejl udelukkende at betragte den eksterne faktor som hovedårsagen til Hvideruslands aktuelle politiske krise. Selve krisen er systemisk. Den opstod som følge af interne modsætninger i den politiske model, der er skabt af Lukashenkos præsidentskab, en model der, som han nu selv har måtte erkende, er »autoritær« og »knyttet til en person«. Lad os minde om, at Lukashenko bogstaveligt talt på tærsklen til valget, i sin årlige tale til nationen, nævnte behovet for en forfatningsreform til fordel for »et system, der ikke er knyttet til en enkeltperson, inklusive Lukashenko«. Det siger sig selv, at Lukashenko tydeligvis kom for sent med denne tilkendegivelse. I hans tid som præsident er der aldrig blevet oprettet en politisk bevægelse eller et parti, som kunne være i stand til klart at udtrykke den socio-politiske dimension af landets udvikling og politiske system. Derfor udgøres regimets virkelige grundlag af et relativt konsolideret hviderussisk statsbureaukrati, som dog kun vil opretholdes så længe præsidenten støttes af systemets magtblok (*altså hæren og politiet – O.a.*). At dømme efter de seneste begivenheder i de hviderussiske gader, har Lukashenko endnu formålet at sikre sig støtte fra sidstnævnte, men de hviderussiske »siloviki's« (*altså hær og politi*) seneste »resolutte indsats« styrker næppe befolkningens opbakning til de nuværende magthavere.

2. Det eksisterende samfund kendetegnes ved en social og politisk »kompromismodel«, som naturligvis ikke er socialistisk. Lukashenko har i øvrigt aldrig lovet at genskabe socialistiske samfundsformer. Han har derimod talt om »socialt orienteret markedsøkonomi« og ydet støtte til den offentlige sektor, men ikke mere. I hans tid som præsident er der etableret en klassisk økonomisk model for statskapitalisme og en autoritær styreform.

Denne statskapitalisme er forholdsvis mere progressiv end den russiske oligarkiske »brodermodel«, eksempelvis med hensyn til udsigten til et socialistisk perspektiv. Men uden inddragelse af de brede folkemassers sociale og politiske kreativitet og uden dannelse af et magtfuldt politisk grundlag i form af et politisk parti eller bevægelse, der er i stand til at udtrykke det arbejdende flertals langsigtede interesser, vil et sådan samfund før eller senere blive overtaget af Hvideruslands mest reaktionære kræfter. Faktisk har vi allerede hørt disse kræfters krav fra fru Tikhonovskaja og fra de mere indflydelsesrige politikere og forretningsfolk, der står bag hende. I disse krav, der kynisk nok betegnes som en »Reformpakke til genop-

livning af Hviderusland«, lyder det nok så »yndigt«: chokprivatisering af industri, transport og kommunal service samt prislberalisering, salg af landbrugsjord, eliminering både af det almentilgængelige system for uddannelse, sundhedspleje, social forsikring, ophævelse af statens regulering af arbejdsmarkedet og en gradvis overdragelse af landets økonomi til transnationale selskaber. Den slags kannibalistiske foranstaltninger vil ganske sikkert blive ledsaget af en begrænsning af det russiske sprogs anvendelse og en lovgivning rettet mod kommunister efter samme opskrift som det er sket i flere østeuropæiske lande og Baltikum.

To konkrete forhold: fraværet af et sammenhængende politisk projekt og forsøg på at skabe et (i øvrigt uholdbart) kompromis mellem en »prosovjetisk« socialt orienteret samfundsmodel og markeds kapitalismen, men med total udelukkelse af den brede befolkning og især det arbejdende folk fra den politiske proces, har skabt forvirring, afideologisering og afpolitisering af det arbejdende folk.

De er gjort forsvarsløse over for den førte politik og endda parate til at støtte Lukashenkos politiske modstanderes asociale krav. Det var iøjefaldende at »landsfaderen« under den nuværende politiske krise direkte advarede arbejderne mod »faren for at blive draget ind i politik ...«

Med andre ord agter Lukashenko på sædvanligvis at »reformere« det autoritære system oppefra, udelukkende ved hjælp af loyale eliter. Bemærk dog, at den hviderussiske stats kapitalisme på nogle områder endda har overgået sin russiske »bror«: i Rusland er man trods alt endnu ikke nået så vidt som den massive anvendelse af tidsbegrænsede individuelle arbejdskontrakter, der praktiseres i Hviderusland.

3. Et forhold, der ikke mindst har påvirket styrkeforholdet i den hviderussiske krise, og hvis rødder ligger i selve den særlige »hviderussiske model«, er Lukashenkos politiske flirt på den ene side med de mange tilhængere både i Hviderusland og i Rusland af en ærlig nostalgi efter det sovjetiske samfundsprojekt, og på den anden med tilhængerne af en særlig pseudo-hviderussisk nationalisme. Og sidstnævnte har – akkurat som i nabolandet Ukraine – en klart antisovjetisk og antikommunistisk karakter. Det er netop den nationalisme, der er blevet opmuntret af den hviderussiske stat, som har vakt kræfter, der drømmer om antikommunistisk hævn, til live. Men deres ideer og symboler er dog fremmede for den hviderussiske befolkningens prosovjetiske flertal.

Som konsekvens af en sådan udvikling, der i flere år har fundet sted i dybden af det hviderussiske samfund, protesterer mange nu under antisovjetiske symboler. Det er de symboler der under den nazistiske besættelse blev anvendt af lokale

kollaboratører, som en del borgere (først og fremmest unge) forbinder med deres håb om sociale forandringer og om »et Hviderusland uden Lukashenko«.

I denne situation fordømmer OKPs ledelse på det skarpeste vold mod demonstranter på gaderne i hviderussiske byer, men udtrykker samtidig en bekymring for kommunisternes og alle venstrekræfters fremtid i republikken.

Det er vigtigt at vores kammerater styrker kontakterne til Hvideruslands arbejdspladser. Dette for at undgå en gentagelse af den tragiske skæbne, der tilfaldt arbejderne ved Leninskibsværftet i Gdansk og minearbejderne i Kemerovo og Vorkuta (*her henvises til to russiske byer med kulminer, hvor der kort før Sovjetunionens opløsning fandt massestrejker sted; O.a.*), efter at de på egne skuldre bar henholdsvis Walesas og Jeltsins tilhængere til magten, hvor de derefter med en asocial neoliberalistisk politik kastede det arbejdende folk i Polen og Rusland ud i fattigdommens afgrund.

Heller ikke den bitre lære af udviklingen i vores broderland Ukraine må glemmes. Der førte de brede folkemassers retfærdige protest mod korruption samtidig med Simonenkos Kommunistiske Partis åbenlyse integration i det hidtidige herskende regime til, at reaktionære, pronazistiske kræfter overtog magten, hvilket på sigt har udskudt genskabelsen af et sovjetisk system i Ukraine.

Hvideruslands kommunister bør forklare det arbejdende folk, at de umiddelbare mål for landets arbejderbevægelse ikke kan udtrykkes med abstrakte slagord som »nej til regimet« og »ja til alt det gode«. Hvad der derimod er brug for, er en kamp for demokratisering af arbejdslovgivningen (afskaffelse af systemet med tidsbegrænsede individuelle kontrakter, afskaffelse af »loven om sociale snyltere«, forhindring af yderligere privatisering af virksomheder, et nej til højere pensionsalder) samt demokratisering af den sociale og politiske proces med henblik på at inddrage den arbejdende befolkning i politik (herunder er det vigtigt med mere enkle regler for oprettelse af fagforeninger, registrering af politiske partier, tilladelse til afholdelse af offentlige arrangementer osv.).

Det proletariske flertals kamp i Hviderusland for demokratisering (som en prolog for socialismen) må forenes med en kamp for sociale og økonomiske forhold, der er til gavn for hele den arbejdende befolkning, og ikke kun for individuelle interesser, således som lederne af den borgerlige opposition, der i dag dominerer protesterne, jo antyder.

- Længe leve et demokratisk og socialistisk Hviderusland!
- Nej til privatisering, ja til socialisering!
- Står vi sammen, vil vi sejre!

For en civiliseret udenrigspolitik

Århus mod Krig og Terror har afholdt den årlige fredsfestival lørdag den 24. oktober i Aarhus. Carsten Andersen holdt dette oplæg

Hvordan får vi dansk sikkerhedspolitik tilbage på FN-sporet? Hvad kan vi gøre for at stoppe krige og konflikter?

Jeppé Kofod og regeringen vil lave en ny strategi for dansk udenrigspolitik. Det kan der være god grund til. Sidste store skift skete i 90'erne under Poul Nyrup og Niels Helveg Petersen, hvor Danmark gik fra 80'ernes fodnotepolitik til 00'ernes krigspolitik. Det fik katastrofale konsekvenser, mest markant med Irak-krigen under Anders Fogh og Per Stig Møller.

Jeppé Kofod:

»Når jeg præsenterer regeringens retningslinjer i den her debat om en ny udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi, så er klimakampen for eksempel rigtig vigtig, men det er værdier som menneskerettigheder og demokrati også.«

Udenrigspolitikken skal i langt højere grad bygge på værdier som demokrati, menneskerettigheder og lighed i stedet for eksempelvis økonomiske interesser, siger Jeppé Kofod og begrundet det med, at socialdemokratiske værdier som samfunds-sind, forpligtende fællesskaber og klimakamp internationalt er under pres.

Der er altså en proces i gang, hvor udenrigsministeriet og socialdemokratiet tænker sig om. Det er godt, men det kan gå galt, hvis vi ikke påvirker processen og sikrer et reelt skifte væk fra krigspolitikken.

Indtil midt i 90'erne var FN en af grundpillerne i dansk udenrigspolitik. I 50 år var det grundlovsstridigt, hvis Danmark gik i krig uden et FN-mandat. Vi havde afgivet kompetencen til at gå i krig til FN. Det underviste man skolebørn og statskundskabsstuderende i. Det sagde politikere, professorer og lærere.

Den retstilstand blev så ændret i forbindelse med Irak-krigen. Uden diskussion i Folketinget og uden folkeafstemning.

For reglen om FN har aldrig stået direkte i grundlovens tekst. I grundloven stod dengang som nu, at udenrigspolitik er noget, kongen klarer; han skal dog spørge Folketinget, inden han går i krig. Det ved alle danskere godt, at sådan er det ikke. Derfor står i Karnows officielle fortolkning, hvordan grundloven skal forstås. Og så kunne en højesteretsdommer uden nogen demokratisk debat ændre betydningen af grundloven ved at omskrive den juridiske fortolkning af teksten, så grundloven nu betød, at Danmark kunne gå med i USA's krig uden FN-mandat.

Hvorfor var det vigtigt, at man ikke måtte gå i krig uden FN-mandat? At krig uden FN-mandat var ulovlig?

Fordi alternativet til FN er den stærkes ret.

Måden at håndtere konflikter på, og dermed også spørgsmålet om krig og fred, er resultat af en lang kamp mellem barbari og civilisation. Modsætningen er brugt bl.a. af amerikanske præsidenter, der ønskede at fremstille USA som forsvarer af civilisationen.

Men modsætningen skriver sig tilbage fra Romerriget. Bar-

bariet var dengang de uordnede tilstande hos de uoplyste fremmede i de vilde områder uden for Romerriget, hvor der (ifølge romerne) ikke var nogen kultur eller retsorden.

Siden er der kommet orden over hele verden.

Overalt er der stater. I alle stater er der regler, love og retsprincipper, som har afløst vold og rå magt. Det er i alt fald i princippet love og retfærdighed, som regulerer stridigheder mellem modparter inden for hvert lands område, og som indbyggerne må indordne sig under.

I civilisationen behøver man ikke at være stærkest for at få ret.

På et område har civilisationen dog haft svært ved at få fodfæste. Det er på udenrigspolitikens område, i internationale mellemstatslige forhold.

I internationale forhold har man ikke haft nogen verdensregering, der kunne lave regler, som undersåtterne måtte rette sig efter. I internationale forhold hersker barbariet. Her er den stærkes magt ofte den eneste ret.

Krigen var den måde, man i yderste konsekvens fik sin ret på. Diplomati byggede på truslen om krig. Forberedelse til krig var den eneste garanti for midlertidig fred. *Si vis pacem, para bellum*. Hvis du vil fred, så forbered dig til krig. Det er barbariets forsvarspolitik.

Et særligt virkemiddel i barbariets optakt til krig er ultimatummet. Ultimatum betyder et valg mellem 2 muligheder. En bølge i en skolegård kan formulere det sådan: »Hvis du ikke gør, som jeg siger, så får du tæsk.«

Ultimatummet som udenrigspolitik middel stammer også tilbage fra Romerriget. Romerne havde udviklet ultimatummet kunst til det perfekte. Princippet i et ultimatum har siden oldtiden været at finde et krav, som man ved, modparten ikke kan leve med. Så giver man modparten valget mellem dette krav og krigen.

Ultimatummet giver frem for krigserklæringen den indenrigspolitiske fordel, at man kan vise sine soldater og sin befolkning, at det er modparten, der har valgt krigen. Man kan sige, at ultimatummet er grundlaget for den barbariske udenrigspolitik.

Eksempler:

Serbien. Den første danske krig uden FN-mandat, NATO's angreb i 1999. Det endelige ultimatum blev at Serbien skulle tillade, at NATO kontrollerede hovedfærdselsårer og knudepunkter i Serbien.

Irak 2003. Det var svært for Bush at finde det rette krav til Saddam, for Saddam var parat til at sige ja til hvad som helst, endda til at ødelægge sine egne raketter inden krigen.

Modstykket, den civiliserede udenrigspolitik, har som sit grundlag kompromiset.

Skal staterne leve op til FN's krav om fredelige løsninger, forhandling og forlig, så kræver det vilje til at indgå kompromi-

ser. For at kunne indgå et kompromis må man forstå modpartens standpunkt, ellers kan man ikke finde en løsning, et kompromis, som begge parter kan leve med på trods af uenighed og forskellige interesser.

Politik er efter en gammel talemåde kompromisets kunst, men i udenrigspolitikken er det alt for sjældent, man hører danske politikere prøve at forstå, hvordan vore påståede fjender ser tingene. Jeg kan desværre ikke komme i tanker om eksempler fra nyere tid. I stedet forfalder man til konfrontation og ultimatum.

Det vigtige værdipolitiske valg i udenrigs- og sikkerhedspolitik er således valget:

- mellem barbari og civilisation,
- mellem den stærkes ret og en international retsorden gennem FN
- mellem konfrontation med ultimatum eller diplomati med kompromis.

Når Kofod taler om samfundssind, forpligtende fællesskaber og klimakamp, må vi insistere på, at det må betyde værdien af civilisation, forstået som værdien af FN og fredelige diplomatiske løsninger,

Men når Kofod så slår fast, at »uden USA risikerer vi at sætte alt over styr« så kan man frygte, at Kofod hælder mere til Bush-doktrinens værdier om frihandel og *white supremacy*.

Der er altså ting, der trækker i begge retninger, enten mere støtte og opbakning til FN's forbud mod at gå i krig eller mere opbakning til Bush-doktrinen, der fastslog USA's ret til forebyggende krig for at forsvare de grundlæggende værdier, som var »Freedom, democracy and free enterprise«. Det er en værdipolitisk kamp af dimensioner, som vi skal blande os i.

Lad os se på, hvordan den militære ekspertise vurderer det.

Tidligere kontreadmiral Torben Ørting Jørgensen vurderer, at Kofods udspil er mere retorisk end praktisk. Jeg citerer fra *Folk og sikkerhed*:

»De nye udmeldinger skal ses i lyset af senere års begivenheder, hvor vores stærkeste allierede, i form af USA, i højere grad end før tvinger danskerne til at vælge side i den globale stormagtskamp. Udmeldingerne om den kommende strategi kan derfor forstås som en måde, hvorpå regeringen forsøger at legitimere medlemskabet i NATO – og dermed venskabet med USA – i en tid, hvor presset på den danske regering stiger.«

»Vi skal sondre mellem politisk retorik og virkelighed: det er det

felt, Danmark skal forsøge at navigere i. Der er ingen tvivl om, at det globale sikkerhedspolitiske paradigme er ændret, og hvis vi skal legitimere vores medlemskab i NATO, kan dette kun gøres gennem en værdipolitisk retorik. Det er det Jeppe Kofod forsøger at gøre.«

Torben Ørting Jørgensen vurderer videre, at en værdibaseret udenrigspolitik ikke kan stå alene. »Vi må sørge for, at vi kan fortsætte vores fremtidige sameksistens med lande som Rusland og Kina, idet økonomiske interesser på ingen måde kan tilsidesættes i den verdensorden, vi har i dag.«

Det der er ændret i verdensordenen er, at USA ikke længere er verdens førende magt, hverken økonomisk eller politisk. Verdens udvikling formes mere af BRIKS-landene end af USA. Vi handler mere og mere med lande, vi er værdipolitisk uenige med som f.eks. Kina og Saudi Arabien. Handel og samarbejde giver en fælles interesse i en fredelig udvikling. Det gør værdibaseret retorik ikke.

Vi skal altså tage værdidebatten, når nu udenrigsministeren åbner for diskussionen, og vi skal fastholde virkelige og civiliserede værdier, hvis Kofod forfalder til ideologisk propaganda mod »fjenden«.

Vi skal forlange, at Danmark igen ansætter diplomater i stedet for at bruge alle pengene på kampfly. Kun med diplomater kan Danmark spille en diplomatisk rolle.

Vi skal forlange, at dansk udenrigspolitik varetager danske interesser og ikke primært USA's interesser. Danmarks interesser er bl.a. af åbenlyse geografiske grunde anderledes end USA's. Vi er naboer med russerne, og vores interesse er, at konflikten nedtrappes med diplomatiske løsninger, som alle parter kan leve med, ikke konfrontation og trussel om krig.

Vi skal forlange, at dansk udenrigspolitik bygger på værdien af humanitær indsats, solidaritet og udviklingshjælp. Hvis FN's verdensmål og indsatsen mod klimaødelæggelse skal lykkes, så må vi hjælpe det globale syd ud af den udplyndring og fattigdom vi i dag både politisk, økonomisk og militært er med til at fastholde dem i.

Vi skal forlange, at Danmark bakker op om FN's indsats mod krig. Når 2/3 af landene i FN har vedtaget et forbud mod atomvåben, og Danmark er ligeglad, så er det udtryk for *white supremacy*. Det rager ikke magthaverne, hvad man mener i Afrika, Sydamerika og Asien. Det der betyder noget for dansk udenrigspolitik er hvad man mener i den hvide, vestlige verden, i USA, NATO og EU. Her er brug for at styrke værdien om lighed.

Grundloven skal igen betyde, at Danmark ikke må gå i krig uden et FN-mandat.

Foto: Århus mod krig og terror

Storpolitisk mummespil om Korea

Der foregår et utiltalende og skræmmende spil omkring den Demokratiske Folkerepublik Korea (Nordkorea). Som bekendt har USA i mange år praktiseret en vidtgående boykot (»sanktioner«) af landet på grund af dets manglende vilje til at indordne sig under det amerikanske verdensherredømme, ligesom USA i halvfjerds år har opretholdt en nær-krigstilstand ved landets grænser og foretaget gentagne militære provokationer. Sanktionsregimet ligner det, der føres over for Cuba og lejlighedsvis i et mere begrænset omfang over for Rusland og andre lande, men USA har haft betydeligt større held med at få andre med på sine »sanktioner« mod Nordkorea – i de senere år endda FN's Sikkerhedsråd (man må formode eller i al fald håbe, at der i den anledning er en del røde øren i både Moskva og Beijing). Sidste år var der glædelige tegn på en optøning; men det holdt ikke.

Den samme aggressivitet gør sig i stigende grad gældende over for de forskellige nationale foreninger for venskab med det demokratiske Korea. Den danske Venskabsforening har således oplevet at få sine penge indefrosset af den bank, hvor de stod, og ved henvendelse til banken fået det svar, at foreningen skulle ansøge en bestemt amerikansk myndighed, hvis den igen ville have adgang til sine penge! DKP har i den anledning spurgt den danske udenrigsminister, om det kunne være rigtigt, at amerikanske myndigheder havde sådanne beføjelser i Danmark og over for danske statsborgere, men har endnu ikke fået tilfredsstillende svar.

En stærkt opreklameret propaganda-film, *Muldvarpen*, der i dette efterår har været vist i dansk fjernsyn (såvel som i andre lande), falder ind i det samme mønster. Filmen er emne for den ledende artikel i nærværende nummer af *Skub*. Dens løgnagtige og manipulerende påstande er imødegået både af Venskabsforeningen Danmark-DDF Korea og af den nordkoreanske ambassade i Stockholm (som også dækker Danmark). Vi bringer nedenstående disse imødegåelser. Længere fremme i bladet bringer vi også en artikel om det nylige 75-årsjubilæum for stiftelsen af Koreas Arbejderparti.

Løgnagtige påstande

Redegørelse fra DDF Koreas Ambassade vedrørende propaganda-filmen Muldvarpen

Den danske dokumentarfilm er bestilt arbejde fra start til slut og har til formål at tilsmudse DDF Koreas ry i verden.

Udsendelsen af dokumentaren er led i et komplot mod DDF Korea planlagt af fjendtlige kræfter, der frygter den markante fejring af 75-årsjubilæet for grundlæggelse af Koreas Arbejderparti og ønsker at piske til atmosfæren af internationale sanktioner mod DDF Korea.

Når man ser på, hvordan filmen søger at knytte en af vore diplomater til denne hændelse, er det åbenlyst, at filmen forsøger at gøre de nordiske nationer ansvarlige og drive en kile ind i de bilaterale relationer.

Baseret udelukkende på det løgnagtige indhold af dokumentaren har den svenske og den danske udenrigsminister udsendt en fælles erklæring om spørgsmålet og taget skridt til at indbringe det for FN og EU. Vi betragter det som et angreb på den objektivitet og neutralitet, som de skandinaviske lande altid har stået for. Dette er vor hovedanke mod denne film.

Derudover er dokumentarfilmen i lodret strid med sandheden, og det er noget vrøvl at påstå, at en funktionær fra vor ambassade er involveret i en såkaldt våbenhandel.

Ulrich Larsen, hovedmanden bag dokumentarfilmen, ringede en vintermorgen i januar 2018 til Ri, der på ambassaden har Danmark som ansvarsområde, for at fortælle, at han var i Stockholm og ville komme forbi for at hilse på Ri.

Ri modtog ham i ambassadens mødelokale og talte med ham om arbejdet i Venskabsforeningen Danmark-DDF Korea. Efter

denne drøftelse sagde Ulrich Larsen til Ri, at han arbejdede på et projekt, der gik ud på at bygge et hotel i Afrika sammen med en ven (omtalt som investor), som senere igen ville investere i DDF Korea. Han viste derefter Ri billeder af hotellet, som han havde taget med sig. Ulrich spurgte til Ris indtryk af tegningerne, og Ri syntes at de så gode ud.

Imidlertid er det helt igennem løgnagtigt, når dokumentaren hævder, at det skulle have været Ri, der gav Ulrich tegningerne. I dokumentaren ser man, hvordan Ri sidder med billederne og stiller spørgsmål om dem, mens Ulrich forklarer. Påstanden, at det var Ri, der gav ham billederne, er meget ulogisk og kan sagtens gennemskues af professionelle.

Vi er meget vrede over disse ondsindede kræfters nedrige manøvrer for at sætte vor ambassade i forbindelse med illegale aktiviteter, og det er vort oprigtige ønske, at der skabes klarhed om denne hændelse på en rimelig og tilbunds-gående måde.

Vi tror, der er en meget simpel måde at skabe klarhed på og udelukke tvivl. Hvis man kan skaffe den fulde, originale dokumentarvideo uden filminstruktørens eller Ulrichs redigering og klip, vil det være krystalklart, hvem der lyver; og der vil hurtigt kunne skabes klarhed om spørgsmålet.

I øjeblikket er Ulrich fuldstændig forsvundet, men han må befinde sig i Skandinavien eller et sted i Europa, og det vil være nemt for de danske myndigheder at finde ham. Det er kun de danske myndigheder, der kan skabe klarhed omkring denne hændelse.

Oversat fra engelsk

Om dokumentaren »Muldvarpen«

Af Venskabsforeningen Danmark-Den Demokratiske Folkerepublik Korea

I den seneste tid, har der været meget kontrovers omkring DDF Korea (Nordkorea), grundet dokumentaren *Muldvarpen*, produceret af Mads Brügger. Dokumentaren afslører efter sigende en »omfattende våben- og narkohandel« gennem en muldvarp, Ulrich Larsen, der kom til dokumentarfilmprojektet ved at melde sig ind i henholdsvis Venskabsforeningen Danmark - Den Demokratiske Folkerepublik Korea og den internationale organisation Korean Friendship Association. Gennem brug af skjult kamera, mener Mads Brügger, har han afsløret lyssky kriminalitet begået af DDF Korea og KFA.

Som forening kan vi ikke bare stå og se på, da vi er til for at styrke venskab og solidaritet med selvsamme »Nordkorea«, der bliver anklaget i dokumentaren. Selvom vores forening intet har med KFA og dets formand Alejandro Cao de Benós at gøre (vi blev stiftet i 1968, KFA i 2000), ønsker vi at belyse hvorfor dokumentaren »Muldvarpen« er problematisk og misvisende. Derudover var muldvarpen Ulrich Larsen også medlem af vores forening i godt og vel 10 år, hvilket gav ham muligheden for at få en fod indenfor i den koreanske verden.

Først og fremmest skal det nævnes, at vi tager afstand fra både illegal våbenhandel og alle former for narkohandel. Vi støtter som forening en fredelig verden uden A-våben, krig og væbnede konflikter. Derfor støtter vi også en Nord-Syd forsoning i Korea samt en fredelig og uafhængig koreansk genforening som en løsning på den kunstige splittende opdeling af den koreanske halvø, foretaget af førende stormagter 1945. Vi støtter også en komplet afskaffelse af alle sanktioner, der rammer DDF Korea og dets borgere, som et led i denne fredsproces. Det er netop disse diaboliske sanktioner, der tvinger DDF Korea til at overleve gennem sanktionsbrud for at skaffe basale importvarer til gavn for befolkningen.

For det andet vil vi gerne belyse hvordan *Muldvarpen* er et værk af mesterlig redigering og sammensætning. I dokumentaren dokumenteres virkeligheden ikke, men en forfalsket virkelighed, som Mads Brügger og kompagni ønsker at pådutte os. Det er samme taktik, der bruges i Mads Brüggers tidligere propagandadokumentar *Det røde kapel*, hvor han fra start af har det mål at vise »den sande side af det slemme diktatur i Nordkorea«. Ved at have dette mål og dette urokkelige dogme om at »Nordkorea er slemt og dårligt«, kan Brügger tillade sig at male en hvilken som helst skør og fordrejet sandhed. Sandheden er den, at man i DDF Korea udøver folkemagt gennem forfatnings-sikrede folkeforsamlinger på lokalt-, amts-, provins- og nationalt niveau. DDF Korea er altså et oprigtigt demokrati, men det hører vi intet om fra Brügger og kompagni.

Det er vigtigt at pointere at Ulrich Larsen selv giver udtryk for, at han tilbage i sin ungdom var imod kommunismen og dens »autoritære regimer«, som f.eks. DDR, og at dette var hans begrundelse for at melde sig ind i venskabsforeningen som en muldvarp. En meget forudindtaget antikommunistisk og anti-socialistisk holdning har været indgroet i Ulrich Larsen, som gør ham til en utroværdig hovedperson i det, som angiveligt skulle være en dokumentar, en genre hvor kendetegnet er det objektive budskab. Det hjælper heller ikke på dokumentaren, at man også har modtaget hjælp og træning fra DDF Koreas fjender og modstanderes efterretnings tjenester, CIA og MI5 fra henholdsvis USA og Storbritannien.

Helt konkret prøver dokumentaren *Muldvarpen* at få offentligheden til underbevidst at anskue staten i DDF Korea som et ondt land hersket af en diktator og af slemme bureaukrater. I virkeligheden har dokumentaren ikke engang bevist noget specielt og kommer primært med en masse spekulative antagelser.

Intet er konkret bevidst, og de involverede fra DDF Korea kunne sagtens have været ude på blot at fuppe »mr. James« for penge, som nogle har luftet. Hvis man skræller al iscenesættelsen og spionfilmsæstetikken fra, står man tilbage med en meget tom og intetsigende dokumentar skabt med en stor dosis indgroet had til DDF Korea og rabiater antikommunisme som drivmiddel.

Vi ønsker fra venskabsforeningens side at gøre det klart, hvilket formål dokumentaren tjener. Mads Brüggers eneste mål med dokumentaren er at få strammet sanktionerne mod DDF Korea og øge hadet til landet blandt den brede befolkning i vesten. Alt dette for at vælte »det slemme diktatur« og etablere et pro-USA styre. Man glemmer dog, som tidligere sagt, at det er folket der regerer DDF Korea, og det er folkets revolution der opretholder landets eksistens. At ønske enden på DDF Korea er at ønske enden for folkets vilje. Dog er der en grund til at DDF Korea stadig eksisterer, og udvikler sig som aldrig før, og det er fordi folket ihærdigt kæmper for en bedre fremtid, uanset hvor mange sanktioner det påføres.

Altså tager vi som forening stærk afstand fra dokumentaren *Muldvarpen* og mener, den er iscenesat og farvet af rabiate antikommunistiske holdninger. Vi mener ikke, at dokumentaren lægger noget nyt på bordet. Den virker blot selvforstærkende for alle, der hidtil har været imod DDF Korea.

Med dette klarlagt, siger vi følgende:

Stop al mediehetz mod DDF Korea!

Fjern alle sanktioner imod DDF Korea og dets befolkning!

Længe leve DDF Korea og den koreanske revolution!

Sproglig bearbejdning ved redaktionen

Fuld tillid til Koreas Arbejderparti

I anledning af Koreas Arbejderpartis 75 års jubilæum d. 10. oktober 2020 har vi modtaget en række artikler, her oversat fra engelsk til dansk af Luis Monteiro. Artiklerne beskriver de succes'er, som KAP har igangsat til gavn for befolkningen under opbygningen af socialismen i Den Demokratiske Folkerepublik Korea.

Det internationale samfund beundrer Koreas Arbejderparti (KAP) for kvalificeret støtte og tillid til det nordkoreanske folk. Det regerende parti i Nordkorea har ry for sin trofaste støtte til gavn for befolkningen sidens sin grundlæggelse den 10. oktober 1945, hvor det standhaftigt tog ansvar for dets skæbne og interesser.

Lige efter kampen for frigørelse fra Japans militære besættelse (1905-1945) satte partiet gang i en landbrugsreform, der virkeliggjorde de koreanske bønders århundredegamle ønsker om selv at dyrke deres egen jord. Derefter startede partiet en lang række demokratiske landvindinger, f.eks. ligestilling mellem kønnene, der frigjorde og myndiggjorde kvinderne, arbejdslovgivning, der indførte 8 timers arbejdsdag og forbud mod børnearbejde, nationalisering af nøgleindustrier, sundhedslovgivning, som gav adgang til gratis sundhedsbehandling, og uddannelsesreformer, der sikrede befolkningen gratis uddannelse.

Landets sundhedssystem dateres tilbage til de grimme dage under Korea-krigen (1950-1953), hvor alle menneskelige og materielle ressourcer mobiliseredes for at slå besættterne. Uddannelsessystemet fulgte forskellige udviklingstrin i takt med opbygningen af det socialistiske samfund: almen obligatorisk grundskole i 1956, under de vanskelige år efter krigen – den første af sin slags i Østen; almen ungdomsuddannelse i 1958; og endelig gratis almen uddannelse i 1959. Systemet udgør i dag et 12 års obligatorisk grunduddannelsessystem, der er en styrke for landet.

I 1978 afskaffede regeringen skatterne en gang for alle.

For at forbedre befolkningens velfærd som et afgørende pejlemærke for at regere landet har KAP løbende igangsat boligbyggeri. I de senere år har regeringen finansieret en række boligprojekter, såsom Changjon-gade, Unha-gade, Wisong boligdistrikt, Mirae-gade (*) og Ryomyong-gade, alle uden husleje og med moderne faciliteter til forskellige samfundsgrupper som lærere og videnskabsmænd.

I sin udenrigspolitiske strategi har KAP altid ladet sig lede af den gode vilje, selv om imperialistiske lande har tyet til barske sanktioner og blokade, som har tvunget Nordkorea ud i økonomisk strenge tider. Men befolkningen bakker op om KAP og dets lederskab, fordi den ønsker at leve et uafhængigt og kreativt liv og sætter pris på de opnåede landvindinger.

I 1990'erne blev Nordkorea ramt af de strengeste prøvelser grundet imperialistiske og antisocialistiske manøvrer og naturkatastrofer, der ramte landet. Men i modsætning til vestlige

forudsigelser fandt ingen demonstrationer eller uro sted i landet. Tværtimod voksede enheden i partiet og tilliden fra folket sig endnu større og stærkere.

I dag holder KAP fast ved princippet »Folket først« og forsøger at opbygge et socialistisk samfund med henblik på at opfylde befolkningens drømme og idealer. Industrigiganter og forskningsinstitutter spiller en afgørende og banebrydende rolle i den landsdækkende samfundsudvikling, utallige letindustri-fabrikker øger deres produktion, og moderne kultur- og oplevelsesinstitutioner skyder op overalt.

Ingen af disse landvindinger ville have været mulige uden KAP's lederskab. Det er derfor, det nordkoreanske folk føler sig moralsk forpligtet til at støtte sit parti med blind loyalitet.

(*) Mirae-boligkomplekset havde en DKP-delegation i november 2018 lejlighed til at besøge, både ude og inde.

KAP's ledere

Den nuværende partiformand, Kim Jong Un, leder fortsat partiet og statskommissionen efter præsident Kim Il Sung (1912-1994) og general Kim Jong Il (1942-2011) og implementerer deres planer og anbefalinger uden at ryste på hånden.

Efter general Kim Jong Ils bortgang den 17. december 2011 proklamerede Kim Jong Un partiets endelige program, der baserer sig på at tilpasse samfundet til Kimilsungisme-Kimjongilisme under henvisning til det bærende princip, den særlige nordkoreanske Juche-idé (*). Ved at gøre det forevige han de nævnte ledes ry for den nordkoreanske historie og fremtiden, rejste forskellige broncestatuer og monumenter rundt om i landet og restaurerede Kumsusan-paladset (hvor de nævnte ledes jordiske rester ligger til offentlig, respektfuld beskuelse) og den omkringliggende have.

I sit værk *Partiets sejrige opgaver ifølge Kim Il Sung og Kim Jong Il* forklarede Kim Jong Un, at Juche-idéen er nordkoreansk dna, og hvordan de tidligere ledes principper og anbefalinger vil sætte partiet i stand til at opfylde historiske mission og lede det til sejr.

Derpå indledte han en ny strategi for økonomisk genopbygning af landet. Han udviklede KAP til en magtfuld fortrop baseret på enhed og ideologisk styrke ved at promovere og prioritere teoretisk skoling i overensstemmelse med tidligere ledes værker og anbefalinger.

Imperialistiske forsøg på at destabilisere landet via barske økonomiske sanktioner er indtil nu ikke lykkedes. Den Demokratiske Folkerepublik Korea fortsætter uændret ved at opbygge og forsvare sit socialistiske system og indvarsler en ny storhedstid takket være partiets ideologiske enhed, som udgør landets stærkeste våben. KAP fastholder, under ledelse af Kim Jong Un, princippet om »folket først« for at forsvare befolkningens visioner og interesser uden at miste dem af syne. Han leder

også statens embedsmænd til at være i kontakt med folket, høre på dets anmodninger og ønsker og arbejde for dem under parolen »Alt for folket og absolut tillid til det«.

På trods af de alvorlige udfordringer, der har ramt landet i de senere år, har Kim Jong Un formået at højne landets selvtilid ved at styrke såvel dets militær til højest muligt niveau som alle sektorer af den nationale økonomi under selvtilidens og selvudviklingens faner.

Ad den brede vej, som Kim Jong Un var med til at åbne, fortsætter landet med hurtigt at gøre fremskridt. Folkerepublikken producerer nu selv lastbiler, traktorer, metrovogne, trolleybusser og sporvogne ud fra hjemlige ressourcer samt fiskeopdræt og gårde med dyrehold, der skyder op som paddehatte i samfundet og bidrager til en større levestandard i befolkningen.

Under ledelse af Kim Jong Un vil det koreanske folk opnå at bygge et socialistisk samfund.

(*)Juche-ideologien er en kombination af traditionelle konfucianske idéer og koreansk kultur og af mange betragtet som en videreudvikling af marxismen-leninismen på koreansk baggrund. Idéen blev udviklet i perioden 1938-1974, først af Kim Il Sung og senere af Kim Jong Il, og bliver almindeligvis også kaldt Kimilsungismen-Kimjongilismen.

Masserne er drivkraften i revolutionen og skal først kæmpe for fuld uafhængighed af andre, før der opbygges socialisme på

vej til kommunisme. Kernepunktet i ideologien er, at nationens interesser står over alt, og at samfundet skal ledes af et arbejderparti med sin leder øverst.

Derfor er kadreudvikling af stor betydning ifølge Juche-idéen. Kadre skal være massernes lærere og være parat til at løse alle opgaver i forbindelse med revolutionens udvikling. Det kræver kampånd og disciplin at kæmpe for selvstændighed fra kapitalisme/imperialisme – for at blive herre i eget hus – og derefter teorikendskab, uddannelse og praksiserfaring for at fuldføre den ideologiske kamp og bekæmpe sekterisme samt fuld loyalitet over for den ledende kraft i samfundet, det kommunistiske parti.

Der er således filosofiske og sociale principper samt ledereverner i en revolutionær proces: Selvstændighed (*Chajusong*) kommer først, og når man er herre i eget hus, kan man opnå bevidsthed for at kæmpe for et socialt fællesskab via kampånd og uddannelse og ved kreativitet i den revolutionære proces. Masserne kan via de nævnte egenskaber løse alle opståede problemer i den revolutionære udvikling.

KAP har gode erfaringer med Juche-ideologien og sender kadre og partimedlemmer på alle niveauer til praktik i virksomheder og landbruget to gange månedligt.

KAP mener, at én af årsagerne til kollapset i USSR var, at SUKP ikke prioriterede det ideologiske arbejde, så dele af masserne dér blev ofre for kontrarevolutionen.

Fra jubilæumsfestlighederne i Pyongyang på Folkerepublikkens 70-årsdag i 2018. Officielt foto.

Hvem vandt »rumkapløbet«?

Til næste år er det 35 år siden, verdens første permanent bemandede rumstation, den sovjetiske Mir, blev sat i kredsløb, og tyve år siden, den blev bragt til planmæssig nedstyrtning i Stillehavet. Og sidste år var det 50 år siden, de første amerikanske astronauter landede på Månen. Man gjorde i den anledning meget ud af, at USA havde slået Sovjetunionen i »rumkapløbet«. Men hvordan ligger det egentlig med det?

Af Henrik Stamer Hedin

Det vakte furore og vantro verden over, da Sovjetunionen den 4. oktober 1957 opsendte sin Sputnik – den første satellit i bane om Jorden. Og opstandelsen gentog sig tre et halvt år senere, da Jurij Gagarin den 12. april 1961 som det første menneske fulgte i kølvandet på det fodboldstore stykke isenkram, nåede verdensrummet og fuldførte et enkelt kredsløb, hvorefter han landede i god behold.

Det kunne ikke passe! Det kunne ikke være rigtigt, at det var Sovjetunionen, dette halvasiatiske halv-U-land, der havde gjort det, som alle – i hvert fald i USA med satellitstater – var fuldt overbeviste om tilkom Guds eget land. Men nødtvungent måtte man indrømme, at det *var* rigtigt.

Man burde imidlertid slet ikke have undret sig. Ikke alene havde Sovjetunionen i god tid bekendtgjort, at man i forbindelse med det Internationale Geofysiske År 1957 ville sætte en satellit i kredsløb om Jorden. Også længe inden da havde rumforskningen været en officiel prioritet i de sovjetiske planer for samfundsudviklingen. Allerede før revolutionen sad Konstantin Tsiolkovskij i sin fængselscelle og planlagde, tegnede og beregnede, hvordan en rumraket skulle konstrueres, og så snart revolutionen havde sejret og borgerkrigen var vundet, begyndte den nye stat at omsætte tegneboardsplanerne til eksperimentel virkelighed. Det fortsatte efter verdenskrigen; og i 1957, en måned før revolutionens 40-årsdag, kom den fortjente og længe forberedte triumf. Det var klart for (næsten) alle, at Sovjetunionen ikke alene var fascismens besejrer og socialismens fædreland, men også rumfartens, hvorfra menneskeheden skulle sætte kurs mod »ukendte stjerner«, som Nordahl Grieg allerede før krigen skrev det i *Kringsatt av fiender*.

I USA derimod var det før krigen et privat anliggende, et domæne for nørder, at udvikle raketter og rumskibe. Udviklingen kom senere i gang og var ikke nået ud over de første famlende skridt, da USA efter Anden Verdenskrig importerede Wernher von Braun, lederen af det tyske raketprogram og skaberen af V2-missilet. Tyskland var længere fremme end USA, omend ikke så langt som Sovjetunionen, og i Tyskland – som i USA – så man først og fremmest et militært perspektiv i raketteknologien. Det hensyn var heller ikke ukendt i Sovjetunionen – tænk blot på de berømte raketbatterier, »Stalin-orglerne«, under Anden Verdenskrig – men perspektivet var først og

fremmest civil: At skaffe mennesket fodfæste i verdensrummet. Det skete, da Jurij Gagarin tog det første lille skridt den 12. april 1961.

For USA var det en ydmygelse, endnu mere end Sputnik, og den skulle hævnnes. Det var USA selv, der havde proklameret rumkapløbet, *the race into space*, og nu havde man tabt det. Præsident Kennedys reaktion var en omdefinering af rumkapløbet: Nu drejede det sig ikke længere om at komme først ud i rummet, men om at komme først til Månen. Inden tiåret var omme, skulle USA have landsat en amerikaner på Månen og bragt ham helskindet hjem igen.

Det lykkedes som bekendt. Men formålet var alt andet end videnskabeligt. Det blev åbent erkendt af amerikanske strategiske planlæggere, at det eneste formål med Apollo-programmet var at »slå russerne«. Men det er ingen stor kunst at vinde et kapløb, når man er eneste deltager.

Forsøgte Sovjetunionen da ikke at nå Månen? Allerede i 50'erne havde man jo sendt satellitter til Månen, omkredset den, fotograferet bagsiden. Måske havde den sovjetiske »chef-designer« Koroljov og andre med ham også drømme om at tage den amerikanske udfordring op, og der går rygter om, at en sovjetisk superraket, som skulle have båret et måneskib, var under udvikling, men blev opgivet igen. Formodentlig er der nogen højere oppe, der har holdt hovedet mere koldt og modstået fristelsen. For Sovjetunionen kunne aldrig have slået USA i kapløbet til Månen. Det har ikke noget med teknologisk eller økonomisk formåen at gøre, men med afstanden til Månen. Den er ikke den samme fra Baikonur som fra Cape Canaveral.

Hvad for noget? Skulle afstanden til Månen ikke være den samme fra to punkter på Jorden? Men det er ikke afstanden i kilometer, det drejer sig om.

Apollo-måneskibene brugte ikke et gram brændstof på at bevæge sig fra Jorden til Månen og tilbage igen. Omkring en million kilometer tilbagelagde de, og det kostede ingenting. Det, der kostede, var at bringe dem i kredsbane om Jorden, at puffe dem ind i en bane, der førte mod Månen, at bremse dem ned igen og så lidt styring undervejs – og så det samme på tilbagevejen, bortset fra at tilbagerejsen startede fra en kredsbane, nu om Månen. For det var jo kun en meget lille del af det samlede Saturn-Apollo-månelander-kompleks, der skulle »overvinde Månens tyngdekraft«, som man siger, for at starte tilbagerejsen efter sammenkobling med det Apollo-skib, som fortsat befandt sig i kredsløb om Månen.

Man siger, at rumskibe »flyver«. Men det er forkert. En fugl, en ballon og en flyvemaskine flyver, fordi de bæres oppe af luft. Et rumskib bæres ikke oppe af noget. Men falder det så ikke? Jo, det er præcis, hvad det gør. Det befinder sig konstant i frit fald, og når det ikke falder *ned*, er det kun, fordi det har så meget fart på »sidelæns«, at »ned« når at skifte retning undervejs. Det er en følge af, at himmellegemer som Jorden og

Månen har (tilnærmet) kugleform: Satellitten, der kredser om Jorden (eller Månen), begynder sit fald tilbage mod udgangspunktet, så snart den er sat i kredsløb; men fordi den bevæger sig på langs af sin bane så hurtigt, som den gør (mindst 8 km i sekundet), er den så at sige *forbi* Jorden, inden den når tilbage, hvor den kom fra.

Derfor er det også forkert at sige, at rumskibe *overvinder* tyngdekraften; de *udnytter* den. Det, der kræves, er, at de som udgangspunkt befinder sig i den rette bane med den rette hastighed. At anbringe dem dér er det, der koster brændstof. Og så som sagt lidt til styring. Og det er her, forskellen mellem Cape Canaveral og Baikonur ligger.

Månen kredser som bekendt om Jorden og Jorden om Solen. Begge kredsløb foregår i et plan, der er næsten sammenfaldende og tæt på, men ikke sammenfaldende med Jordens ækvatorialplan. Jordens baneplan hælder godt 23 grader i forhold til ækvatorialplanet, Månens omtrent det samme. Det betyder, at et rumskib, der opsendes fra et sted på Jorden på 23 graders nordlig eller sydlig bredde, med det samme, det går i kredsløb, befinder sig i det baneplan, hvorfra det umiddelbart kan sætte kurs mod Månen. Der kræves kun et lille puf for at sende rumskibet fra dets (næsten) cirkelformede bane ind i en elliptisk bane, der er så langstrakt, at dens toppunkt befinder sig i en afstand fra Månen, hvor Månens tyngdekraft er stærkere end Jordens, og hvor rumskibet derfor begynder at falde ned mod Månen – mere præcist: Går ind i en ny elliptisk bane, nu om Månen. Og alt dette sker vel at mærke uden afbrænding af et gram brændstof; i praksis skal der bruges lidt til kurskorrektioner undervejs, men i princippet er det gratis.

Opsendes rumskibet derimod fra en anden breddegrad, er dets kredsløbsplan »forkert«, og det skal først styres ind i et plan med den rigtige 23 graders hældning. Det koster brændstof – brændstof, som det rumskib, der er opsendt fra 23 graders bredde, sparer. Dette ekstra brændstof skal bringes med fra Jorden, og den ekstra vægt kræver igen ekstra brændstof til løfteraketten. Dette brændstof vejer også og kræver nok engang ekstra brændstof, som vejer. Summa summarum: Den løfteraket, som skal bringe måneskibet op i den første kredsløbsbane om Jorden, hvorfra det kan sætte kurs mod Månen, skal være større (igen mere vægt!) og kraftigere, jo fjernere opsendelsesstedet ligger fra 23 graders nordlig eller sydlig bredde.

Apollo-skibene blev opsendt fra Kennedy Space Center nær Cape Canaveral på Floridas østkyst – et sted, der er beliggende på godt 28 graders nordlig bredde – altså tæt på det ideelle. Baikonur derimod befinder sig meget længere mod nord, på omtrent 47 graders nordlig bredde. Et sovjetisk måneskib skulle altså have brugt mere brændstof på kursskift, dermed mere brændstof til opsendelse af løfteraketten og dermed en større og stærkere løfteraket. Nu var Saturn-løfteraketten formentlig den stærkeste, man med 60'ernes teknologi kunne præstere; altså kunne Sovjetunionen *selv med samme teknologi* ikke have bragt et måneskib ind i den rigtige kredsløbsbane. Altså kunne Sovjetunionen alene af geografiske, ikke teknologiske, årsager ikke have nået Månen med et rumskib, der var stort nok til at rumme en besætning, et månelandingsmodul og alt det andet, der krævedes. Altså var kapløbet til Månen allerede i udgangspunk-

tet defineret på en måde, der betød, at Sovjetunionen ville tabe det. Og det var det eneste formål med Apollo-programmet.

(At Sovjetunionen både før og efter søsætningen af Apollo-programmet opsendte sonder, der både nåede, omkredsede og landede på Månen og endda hjembragte prøver fra Månens overflade, strider ikke mod dette, for de var alle sammen lettere, end et bemannet måneskib ville have været, selv med den berømte månebil *Lunokhod* ombord. Tværtimod bekræfter det, at der netop ikke var tale om noget efterslæb i teknologi.)

Hvad gjorde »russerne« så i stedet? De fortsatte stille og roligt den vej, de var slået ind på, mod menneskets fodfæste i rummet. Det tog fart i 70'erne med opsendelsen af den første eksperimentelle rumstation, Salyut 1. På det tidspunkt havde amerikanerne indset, at deres Apollo-program var en blindgyde. Det blev indstillet og de sidste to missioner aflyst. Et nyt rumkapløb var i gang; russerne var foran igen. I al hast riggede USA sin egen eksperimentelle rumstation sammen af et tiloversblevet Saturn-modul, og da det blev en succes (sådan da og igen på en andenplads), skulle russerne overhales, og nu med manér!

I mellemtiden havde Sovjetunionen opsendt den permanente rumstation Mir. Sådan en måtte USA også have! Og ikke nok med det: I stedet for de primitive Sojuz- og Apollo-kapsler, der kun kunne rumme tre mand og bruges en enkelt gang, skulle den amerikanske rumstation forbindes med Jorden ved en flåde af rumfærger, der skulle kunne starte og lande som almindelige flyvemaskiner, rumme flere passagerer (og ikke længere kun specialtrænede astronauter) og bruges flere gange. Således startede *Space Shuttle*-programmet.

På langt sigt var det selvfølgelig rigtigt set, hvis rumfarten skulle udvikle sig til andet og mere end hundedyre eventyr for professionelle vovehalse. Men ak: Pengene sad ikke længere så løst som i de glade Apollo-dage, og militæret, hvor de nødvendige bevillinger var, havde sine egne mål, først og fremmest spionage. Ud røg rumstationen; rumfærgeren var efter militærets vurdering nok. Som en slags plaster på såret blev den suppleret med et mindre *Space Lab*, der kunne anbringes i færgens lastrum. Således kørte rumfærgeprogrammet videre i beskåret form i et par årtier, og det nåede også så vidt, at rumfærgerne kunne anløbe (eller hvad det hedder, når det sker i rummet og ikke til søs) den sovjetiske Mir-station. Men en spektakulær ulykke med syv dødsofre, herunder den første virkelig »civile« astronaut, en skolelærerinde, bragte hele projektet i miskredit, og det indbragte heller ikke den forventede økonomiske gevinst; at reparere og klargøre rumfærgeren efter hver mission viste sig faktisk dyrere end at bygge en ny tremandskapsel. Til sidst blev også dette program opgivet.

Mir holdt heller ikke evigt og blev altså kun »permanent« i den forstand, at den var permanent bemannet, så længe den eksisterede, og det var kun seksten år. Men den internationale rumstation, der har afløst den, er bygget på erfaringerne fra Salyut og Mir-programmerne og på den sovjetiske teknologi, som blev udviklet i 60'erne. Og når amerikanske astronauter i 50-året for månelandingen besøgte rumstationen, måtte de først rejse til Baikonur og derfra lade sig transportere i den gamle, veltjente Sojuz-kapsel. Så hvem vandt i virkeligheden »rum-

kapløbet«?

Der er ikke noget at sige til, at amerikanerne nu i 50-året har gjort et stort nummer ud af, at det var dem, der »kom først til Månen«. Mere påfaldende er det, at en femtedel af den amerikanske befolkning ikke tror på det. Af fem amerikanere er den ene overbevist om, at månelandingen var svindel – at den aldrig har fundet sted, men at de TV-reportager af astronauter på Månen, som vi har set gang på gang, er optaget i et hemmeligt studie i Nevada. Man har påpeget, at det amerikanske flag, som blev plantet i en galge af de første månelandere, synes at slå ud for den brise, som ikke kan findes i lufttomt rum; og nogle har ment at se en colaflaske trille ind foran kameraet under selve det højtidelige første skridt.

Det er i høj grad bemærkelsesværdigt, at så stor en procentdel af et lands befolkning endnu 50 år efter en fantastisk national triumf ikke tror deres egen regering over en dørtærskel, men mener, at det hele var fup. Og her taler vi endda om en regering, der hævder at være udgået af demokratiske valg under et politisk system, som den prætenderer at måtte udbrede til resten af verden. Hvad er årsagen til denne dybe mistillid til egne valgte ledere?

Den enkle forklaring er, at skeptikerne har ret: Apollo-projektet *var* fup. Ikke fup i den forstand, at der ikke har gået amerikanske astronauter på Månen; det er der ingen seriøs grund til at tvivle på. Men fup i den forstand, at USA ikke vandt noget »rumkapløb«. Apollo-projektet har givet værdifulde videnskabelige resultater og teknologiske erfaringer; men i udgangspunktet var intet af dette formålet med projektet. Formålet var alene at »slå russerne«, at hævne USA's nederlag i »rumkapløbet«, at komme først med et eller andet. Og det mest spektakulære, det mest dramatiske var selvfølgelig at komme først til Månen – og det uanset, at Månen ikke var det næste logiske skridt efter det første menneske i rummet, og at Sovjetunionen fulgte en helt anden og langt mere seriøs vej, som da også bar frugt. USA har i rumfartssammenhæng opført sig som et barn, der finder en æske fyldt chokolader og tager en bid af hvert stykke for derefter at lægge dem tilbage i æsken. Resultatet har været, at rumfart og rumforskning i meget vide kredse er bragt i vanry som et kostbart og nytteløst projekt for pralelystne stormagter.

Og det er synd.

Rumstationen Mir. Wikimedia.org

Vi elsker at leve og kæmpe

»Du, der husker tilbage, udnyt den viden, du har. Det er forspildte dage, du ikke søger et svar.«

De ord af Scharnberg gælder også når vi skal beskæftige os med indsamling til *Skub*. De, der er gamle nok, husker de store *Land og folk*-indsamlingsfester. Indsamling var ikke bare indsamling, men gode berigende fester med sang, musik og kammeratligt fællesskab.

Sådan var det i afdelingerne, og sådan var det i distrikterne. Søren Sidevind lærte os mange nye arbejdersange og de nære sange. For lige som der i afdelingerne blev oprettet faglige udvalg og fredsudvalg, så blev der også i afdelingerne oprettet musik/sang-grupper. Eksempelvis Kronjyderne i Randers. Tonerne smittede også i fagforeningerne. I SiD afd. 1 Århus, nu 3F, var der f.eks. Gruppe 4. Mange, også udenfor partiet, deltog i indsamlingsfesterne. Omtalte toner og fester var nu også en del af DKP's fremgang. Eksempelvis i Randers omegn blev der

oprettet nye afdelinger, fordi der skulle være plads til nye medlemmer. I Randers blev der oprettet en Gruppe Nord og en Gruppe Syd med henblik på at blive afdelinger. Jo, de gode indsamlingsfester stod ikke alene. Der var en sammenhæng med øvrige aktiviteter. Derfor kan vi ikke bare kopiere fortiden; men vi kan lære af de erfaringer. »Vi elsker at leve og kæmpe,« står der i en sang.

Det er i hvert fald vigtigt, at vi får kampens glæde ind i vore aktiviteter og hermed også den nuværende indsamling til *Skub*. Som et 100-årigt parti må vi slå fast, at den opgave, der førte til dannelsen af DKP – nødvendigheden af et parti, der kæmper mod krigen – stadig er gyldig. Vi må fortælle det budskab til arbejderklassen. Til ungdommen, som Nordahl Grieg gjorde det i 1930'erne. Det er nødvendigt at styrke fredskampen.

Hjælp os med at give et *skub* til freds- og solidaritetskampen!

Peder Pedersen

Elendigheden i flygtningelejrene

Et af de yderst betændte politiske emner er ulandsbistand. Der er et evigt tovtrækkeri om, hvorvidt ulandshjælpen skal gavne ulandene, eller om den skal gavne de danske kapitalister. Dette vil ofte resultere i, at ulandene får den forkerte form for hjælp. Hvordan kan man indrette en slags international solidaritet, som hjælper ulandene frem for at skade dem?

Vi bør udarbejde en positiv international bistandspolitik. Måske kunne Cubas uddannelse af læger fra ulande og udsendelse af cubanske læger til ulande bruges som et eksempel. Danmark kunne udmærket lade sig inspirere af det cubanske eksempel og gøre noget tilsvarende uden at gøre præcis det samme.

I en velorganiseret flygtningelejr burde der vel være uddannelsesinstitutioner. Hvis der ikke er dét, burde de oprettes. Uddannelserne skal være målrettede mod noget, der er brug for i flygtningelejren. Det er ikke det primære formål at gøre det lettere at sluse folk ud af flygtningelejrene, men dette er dog naturligvis et plus.

Hvilke uddannelser vil det være behov for i en flygtningelejr? Sygeplejersker er ét af behovene. Et andet behov er lærere på alle trin. Dette er to behov, enhver større flygtningelejr vil

have.

En af måderne kunne være ved at indrette sygeplejerskoler i de større flygtningelejre sådan, at flygtningelejren blev selvforsynende med sygeplejersker.

Flygtningelejre er i almindelighed ikke de rareste steder at bo. At gøre noget for at gøre livet i en større flygtningelejr mere tåleligt vil være en rimelig og positiv form for ulandsbistand.

Sygeplejerskeuddannelsen vil skulle bestå af studiemoduler og praktikmoduler. Og der bør indlægges undervisning i engelsk og spansk for at lette samtalerne med de udenlandske læger.

Løse ender

Jeg ved fra nyhederne i forskellige medier, at der bestandig er strømme af flygtninge, der flygter fra krig, terrortrusler, økonomisk krigsførsel (blokader, der er beregnede på at forhindre livsnødvendige forsyninger i at nå frem, og tilsvarende). Enkelte steder er der store permanente flygtningelejre. Det er mest de største af de permanente flygtningelejre, jeg tænker på. Men jeg ved ikke rigtig noget om, hvor store disse flygtningelejre er, hvor de er og den slags vitale oplysninger.

Terkild Marker

Overset chilensk eksilforfatter

Af Margit Andersen

I april måned døde den chilenske forfatter Luis Sepúlveda i en alder af 70 år af Covid-19 i Spanien. I over halvdelen af sit liv havde han levet i eksil i Europa, og selv om han i 2017 fik sit statsborgerskab tilbage, havde han ikke lyst til at vende hjem til et land, der efter hans mening ikke havde fået gjort op med diktatortidens forbrydelser.

Sepúlveda voksede op i et kommunistisk hjem, og som 15-årig meldte han sig ind i ungdomsforbundet og blev senere leder af dets studenterfraktion. På universitetet læste han teatervidenskab og under Salvador Allende blev han ansat i kulturministeriet.

Efter kuppet i 1973 blev han fængslet, men fik straffen ændret til husarrest i 1977 ved indgriben af Amnesty International. I stedet gik han under jorden og arbejdede i en omreisende teatergruppe imod Pinochets regime i et års tid. Så klappede fælden, og denne gang stod den på 28 års fængsel, men igen greb Amnesty International ind og fik udvirket, at han blev løsladt mod at forlade Sydamerika i syv år.

I stedet for at flyve til Sverige som aftalt hoppede han imidlertid af og rejste rundt i Sydamerika. I Ecuador levede han en tid sammen med Shuar-indianerne, og i Nicaragua sluttede han sig til sandinisterne, men i 1979 rejste han til Tyskland, hvor han begyndte sin skribentvirksomhed som journalist og forfatter.

Han blev stærkt optaget af miljøproblemer, og fra 1982-87 var han en del af mandskabet på Greenpeace-skibet Rainbow Warrior. Både hans oplevelser i Chile under og efter Allende, hans erfaringer med at leve i eksil og engagementet i kampen mod ødelæggelse af naturen er tilbagevendende temaer i hans romaner, som han har modtaget en række internationale priser for. Mere end tyve er det blevet til, og på dansk er der udkommet fem, heraf en charmerende og humoristisk børnebog om en hankat, der bliver rugemor for et mågeæg, fordi mågen dør af olieforurening. I Italien har man lavet en tegnefilm over bogen, som kan lånes på biblioteket. Humor er i det hele taget et gennemgående træk i romanerne, der gennemæssigt hører til spændingslitteraturen, men altid med et politisk indhold. De er alle ret korte og dialogfyldte, men efterlader læseren med en fornemmelse af på et par timer at have læst en roman af Dickens'ske dimensioner. Den evne til at sige meget med få ord er det de færreste forfattere, der besidder.

Den mest læste er *Den gamle mand der læste kærlighedsromaner*, der er oversat til 35 sprog og filmatiseret i 2001. Den foregår i Amazonas, hvor de grådige gringoer hverken respekterer naturen eller den oprindelige indianerbefolkning. En begivenhed presser den gamle mand med hang til kærlighedsromaner til at foretage en jagt på en rasende ozelot, der er ude på hævntogt. Det udvikler sig til en nervepirrende fysisk og psykisk duel mellem manden, der kender og anerkender jungleloven, og dyret, der har en plan.

Den sidste roman fra Sepúlvedas hånd, der udkom på dansk

i 2018, er *Skyggen af hvad vi var engang*, og i den siger en af personerne, at der ikke findes den omgang lort, der ikke kan ovevindes med en sund latter, og det kunne godt stå som motto for hele forfatterskabet. Her berettes med humor og ironi, også selvironi, om Chiles historie fra slutningen af 60'erne og 30 år frem.

Tre mænd samles i et faldefærdigt værksted og venter på den fjerde, der har arrangeret mødet og lagt planen. Ejeren af stedet har i sin tid fået sprængt en sikring af de slemme drenge, men er ellers i fin form, de andre er vendt hjem til Chile efter mange års eksil og alt hvad det indebærer. Ventetiden går med at samtale over et glas vin og noget grillkylning. De genopfrisker deres fælles minder fra tiden som ungkommunister, om splittelsen på venstrefløj, den gamle børnesygdom, der ikke just gavnede sagen, og om hvad de hver især har foretaget sig siden.

Fjerdemanden, kaldet Skyggen, lader vente på sig, lovligt undskyldt viser det sig. I stedet dukker en anden kammerat fra fortiden op, en skide maoist, som fortæller om, hvad der er sket med Skyggen. Det ender med at de fire mænd, der ikke mere tilhører den unge garde, bliver enige om at føre Skyggens plan ud i livet uden ham. Den går tilbage til 1971, hvor højrefløjens støtte af USA opkøbte dollars og smuglede dem til Miami for at underminere Chiles økonomi. En portion af disse dollars nåede på grund af indtrufne omstændigheder ikke ud af landet, og det er den skat, planen drejer sig om, samt et hævntogt mod nogle af fortidens forbrydere.

De fire første romaner på dansk blev udgivet af forlaget Klim og er udsolgt fra forlaget, men kan lånes på biblioteket. *Skyggen af hvad vi var engang* er udgivet af Auroraboreal og kan stadig købes. Hvad årsagen er til, at jeg først i forbindelse med hans død blev opmærksom på Sepúlvedas forfatterskab, ved jeg ikke, men sandsynligvis skyldes det manglende omtale i pressen. Det er synd og skam, og det skal hermed varmt anbefales.

I nekrologen fra Centralkomiteen for Chiles Kommunistiske Parti citeres Sepúlveda for at have sagt, at »Bøger forandrer ikke verden. Det gør menneskene«, men samtidig understreges det, at det er et stort tab for den spansksprogede litteratur at have mistet denne kammerats modige stemme, der altid talte arbejdernes og de svagestes sag.

Luis Sepúlveda: *Skyggen af hvad vi var engang*. Oversat af Ole Eistrup. Auroraboreal. 140 sider. 260 kr.

En kampklar fortælling!

I Charlie Krautwalds nye bog bliver læseren inviteret indenfor i et stykke Danmarkshistorie, der er nært beslægtet med de store begivenheder ude i verden. Bogen afdækker venstrefløjens militante antifascisme fra 1930-1939, et stykke historie, der i dansk kontekst ikke er lige så grundigt belyst. Det roder Charlie Krautwald bød på med denne fagligt gennemarbejdede og velskrevne bog.

Af Martin Minka Jensen

Mellemkrigstidens blinde vinkler

Meget er skrevet om mellemkrigstidens mange begivenheder og omvæltninger. Når man for de flestes vedkommende spørger til 1930'erne, så vil manges tanker ganske sikkert falde på nazismen og fascismens fremmarch, Hitlers overtagelse af magten i Tyskland og optakten til Anden Verdenskrig. Derudover var det et årti, der rummede en kæmpe økonomisk og finansiell krise med dertilhørende tårnhøj arbejdsløshed. Der var borgerkrig i Spanien, hvor kampen mod fascismen og nazismens fremmarch nåede sit højdepunkt. Socialister, kommunister og andre progressivt indstillede viste ikke blot deres solidaritet med den unge spanske republik ved at skrive og tale, men også ved direkte at gribe til våben mod de reaktionære kræfter. Overalt i Vesteuropa skete der en politisk radikaliserings af højrefløjen, der søgte at stække arbejderbevægelsens tiltagende styrke. Som en naturlig konsekvens af dette og den skærpede klassekamp på grund af kapitalismens krise måtte arbejderbevægelsen sætte sig til modværge. Samtidig havde de store nationale socialdemokratiske partier slået ind på en reformistisk linje, der vakte harme hos mange i arbejderbevægelsen. Denne konfliktfyldte tid skabte en modreaktion mod kapitalismens udvikling og de højreorienterede kræfters øgede militarisering, der blandt andet udviklede sig til en antifascistisk kamp. Det er netop denne modreaktion i dens militante form, som Charlie Krautwald har sat sig for at udforske i sin nye bog *Kampklar!*

Tiltrængt fokus

Fokus for bogen, den historiske afgrænsning eller problemformulering om man vil, er holdt skarpt på den københavnske venstrefløjs militante antifascisme.

»Gennem en radikal antifascisme ønskede især de yngre dele af venstrefløjen at standse udviklingen af en fascistisk bevægelse i Danmark. Ved at benytte tidens moderne agitationsmidler mobiliserede aktivisterne målrettet blandt venstrefløjens medlems- og vælgerbase. Som eksempelvis ved KU-mødet på Blågårds Plads (1935 – Red.), hvor mere end 3.000 mennesker gik på gaden for at aktionere, og hvor det lykkedes antifascisterne at række ud over egne rækker i deres militante aktivisme. Bogen er derfor også et studie af den kollektive aktion som politisk virkemiddel og af mobilisering

uden for den dominerende politiske kultur.«

Charlie Krautwald beskriver nøgternt og fagligt de unge aktivister, der engagerede sig i en til tider voldelig kamp mod nazister og ungt konservative fascister. Antifascismen som modreaktion mod den fremadstormende højreorientering bliver sat kyndigt under behandling, men med respekt for en historiefaglig afgrænsning. Forfatteren klarlægger det radikale miljø, der opstod i den egentlige antifascistiske kamp i København. Arbejderbevægelsen forsøgte at beskytte sig selv, hvilket var en defensiv rolle, men senere blev den en offensiv metode, der i særdeleshed var et resultat af kommunisternes enhedsarbejde. Det kommunistiske Arbejderværn, der opstod både som vagtværn ved kommunistiske demonstrationer og arrangementer, men også som agitationskorps for DKU, udviklede sig til deciderede antifascistiske enhedsorganisationer. Det samme gjorde dele af de unge socialdemokraters Ordensværn, der som en del af den såkaldte Trepilebevægelse også søgte at erobre retten til gadeagitation, men også som et værn mod den øgede ungt kommunistiske indflydelse og tilstedeværelse i det antifascistiske miljø. Denne agitationsform og radikaliserings af ungt kommunistiske og unge socialdemokrater, der indtil uniformsforbuddet i 1933 var inspirerende for den militante antifascisme herhjemme, blev hentet fra det mere og mere radikaliserede Tyskland. Situationen i Tyskland, som dele af den unge arbejderbe-

vægelse i Danmark blev inspireret af, er ofte blevet beskrevet. Men dens danske afstikker bliver for første gang dygtigt afdækket, takket være Charlie Krautwald.

Hvad kan der bruges?

Kampklar! er en interessant historisk gennemgang af den militante antifascisme i Danmark. Charlie Krautwald er meget tro mod kildegrundlaget, der mestendels består af aviser, politirapporter, løbesedler og andet agitationsmateriale, så man har en klar og tydelig historiefaglig tilgang til stoffet. En af bogens få svagheder er, at den tider bærer præg af en specialeafhandling, hvilket egentlig også danner grundlag for udgivelsen. Selv om sproget er velskrevet og ikke vil afskrække mange, så er der gjort en del ud af en begrebsafklaring, der er fremgangsmåde for akademiske værker. Men heldigvis skriver Charlie Krautwald klart og tydeligt, så man møder ikke lange indviklede redegørelser, hvilket gør, at bogen kan henvende sig til mange andre end blot fagnørder. Endnu en grund til at fremhæ-

ve værket. Der bliver ikke gjort så meget ud af analyse af den materielle samfundsudvikling, der har afstedkommet fascismen og derved også antifascismen, men dette gør forfatteren selv klart i sin afgrænsning. Det er afdækning og formidling af kampformer, såsom demonstrationer, mødeforstyrrelser, demonstrationsforstyrrelse, overfald og andet, omfanget af bevægelsen og dermed antifascismens samfundsmæssige betydning. Alt i alt er der tale om en vigtig bog for forskning i arbejderbevægelsens historie. Samtidig udkommer den i en tid, hvor den globale samfundsudvikling har givet næring til nye fascistiske tendenser og bevægelser, hvilket forpligter nutidens venstrefløj til at analysere den antifascistiske kamps historie, så vi står bedst muligt rustet til at føre kampen videre.

Charlie Krautwald, *Kampklar! Venstrefløjen og den militante antifascisme i Danmark 1930-39*. Syddansk Universitetsforlag. 253 sider. Pris (på forlagets hjemmeside) 238 kr. ekskl. porto

KP og forståelsen af klimaproblemet

Af Terkild Marker

KP har udgivet et yderst beskedent hæfte om klimaproblemet, *Kommunisterne og klimaet*. Forfatteren er Anders Bjerre Mikkelsen, som jo er kendt som dén i KP, der interesserer sig for den slags.

Indholdet er lidt skuffende, men ikke særlig overraskende. Der er en pæn indholdsmæssig bredde; men de historiske sammenhænge er kun meget svagt antydet; og de samfundsmæssige mekanismer er heller ikke andet end antydet. Og Anders Bjerre Mikkelsen holder sig strengt til en overfladisk kritiskhed.

Historien

Anders Bjerre Mikkelsens tilgang er overvejende ahistorisk, men tyve sider (reelt 16 sider) tillader ikke ret meget historisk perspektiv. På den anden side er den historiske sammenhæng meget vigtig. Hele det kapitalistiske æventyr starter med industrialiseringen, brydning af kul og dampmaskinen. Hele klimaproblemet har sin rod i industrialiseringen og forbruget af kul.

Måske burde jeg anbefale læseren at læse Friedrich Engels' bog *Die Lage der Arbeitenden Klassen in England*. Her står der en hel del om arbejderklassens lidelser under den unge kapitalisme. Minearbejde var tungt og farligt arbejde: lungesygdomme og mineulykker. Og arbejderklassens små kulfyrede lejligheder var ikke voldsomt sunde at bo i. Arbejderklassen betalte dyrt for industrialiseringen – altså for kapitalismens fødsel.

Siden da er der sket mange ting med kapitalismen. Kul er

delvist erstattet med olie. Olie er delvist erstattet med gas. Og fossile brændstoffer er på vej til at blive erstattet af vedvarende energi.

Klimakatastrofen, vi står overfor, har en lang historie. Det startede omkring 1770. Virksomheders ansvarsfrihed og hensynsløshed startede dengang.

Økonomi

Klimaproblemet er et økonomisk problem. Jo, det kan kaldes et globalt miljøproblem. Men klimaproblemet er – ligesom lokale miljøproblemer og skader på arbejdernes helbred – en effekt af kapitalens manglende ansvar. Mange virksomheder har tjent på ikke at påtage sig ansvaret for resultaterne af produktionen.

Virksomheder hævder, at de er nødt til at gøre, som de gør, fordi konkurrencen tvinger dem til det. Hvis de skulle producere ansvarligt, så ville de gå fallit. Liberalismen er opstået som begrundelse for, at kapitalen ikke skal kunne pålægges noget ansvar. Ansvarsløsheden cementeres af en række frihandelsaftaler, der tillader virksomheder at sagsøge stater, hvis disse foretager indgreb, der reducerer virksomhedernes overskud.

Der er en række omkostninger ved produktioner, som virksomheder altid har smøget sig udenom. Når virksomheden ikke påtager sig ansvaret for disse omkostninger, så svarer dét til en værdistrøm ind i virksomheden. Virksomhederne tvinger andre til at betale for sig.

Når nu en del af mange virksomheders overskud kommer fra deres manglende ansvarlighed for produktionsresultaterne, så er frihandelsaftalernes forbud mod statslige indgreb, der ram-

mer profitten, det samme som at forbyde indgreb imod en række forhold omkring det lokale miljø, klimaet og arbejdernes manglende rettigheder.

Mælkeprodukter og oksekød

Anders Bjerre Mikkelsen gør lidt nar ad opfordringerne til folk om at spise mindre oksekød. Hvorfor?

Og hvorfor skal vi spise mindre oksekød? Fordi kvæg (altså køerne) gennem endetarmen udleder metan (CH₄) til atmosfæren. Metan er en mere effektiv drivhusgas end kultvejte (CO₂) – hvor »mere effektiv« er et synonym for »farligere«.

Som et led i at forhindre en klimakatastrofe bør antallet af køer (kvæg) i Danmark nedsættes betydeligt. Udbud og efterspørgsel (»markeds kræfterne«) er irrelevante. Udbuddet af oksekød og mælkeprodukter skal styres af, hvor meget metan vi kan tillade os at udlede i atmosfæren.

Statens opgave burde ikke være at bede folk om at spise mindre oksekød, men om at begrænse antallet af køer (kvæg) til en størrelse, så det ikke påvirker klimaet alt for meget.

I stedet for at gøre nar, så bør man stille klare politiske krav, som folk vil kunne forstå. Hvis vi forklarer denne sammenhæng mellem køer og metan, så vil mange formentlig kunne forstå os.

Ønsketænkning

Der optræder to pinlige påstande i hæftet. Den ene er påstanden om, at kapitalismen ikke er i stand til at løse klimaproblemet. Den anden er, at enhver form for socialisme automatisk vil eliminere klimaproblemet. Uheldigvis er begge dele ønsketænkning. Hvor ville det have været dejligt, hvis tingene havde været så enkle.

Det er rigtigt, at kapitalen ikke vil løse klimaproblemet på den måde, vi ønsker det løst på. Kampen står om den del af kapitalens profit, der kommer fra kapitalens uansvarlige omgang med klimaet. Virksomhederne har i en periode tjent på deres ansvarsfrihed. De ønsker nu at modtage en klækkelig bestikkelse for at producere ansvarligt. Denne måde at redde

klimaet på vil blive dyr og besværlig. Men kapitalisterne ønsker også, at deres børn og børnebørn skal overleve. Når de får kniven på struben – altså når de indser, at de er nødt til at afværge klimakatastrofen – så vil mange ting pludselig blive mulige.

Forestillingen om, at socialisme automatisk vil fjerne alle ubehageligheder, er naiv. Socialismer kan være meget forskellige. Jo, vi ønsker at indrette en socialisme, hvor al produktion bliver drevet ansvarligt, men der har været socialistiske samfund, som har svinet lige så meget som kapitalistiske samfund.

Ønsketænkning er en form for falsk logik. Hvis vi vil indrette et socialistisk samfund, så er vi nødt til at tænke klart og logisk; vi er nødt til at se tingene som de er, ikke som vore rosenrøde fantasier bilder os ind.

Anders Bjerre Mikkelsen, *Kommunisterne og klimaet*. Udgivet af Kommunistisk Parti

Litteratur

A Dictionary of Plant Sciences; editor: Michael Allaby; Oxford University Press 2006.

Abrahamsen, Böcher, Larsen: *Plantelivet; Botanik for seminarier og højere skoler*; Haase 1978.

Friedrich Engels: *Die Lage der Arbeitenden Klassen in England* (Vilkår for de arbejdende klasser i England) 1845.

John Bellamy Foster: *Marx's Ecology*; 2000.

Albert Lehninger: *Biochemistry; The Molecular Basis of Cell Structure and Functions*. Worth Publishers 1975.

Gelius Lund: *En dør på klem til Marx' Kapitalen*. Forlaget Tiden 1983.

Karl Marx: *Kapitalen, kritik af den politiske økonomi*. Rhodos 1970/1972 (1867/1873).

Robert Thornton Morrison & Robert Neilson Boyd: *Organic Chemistry* (third edition) 1973; Allyn & Bacon. {siderne 1126-1128}

Steven Rose: *The Chemistry of Life*; Penguin Books 1999.

Eugen Warming: *Frøplanterne (Spermatofyter)*; Borgen 1969.

Vi er den blandede by

STOP GHETTOLOVEN
Skriv under her:
<http://bit.ly/stopghettoleven>

AB
LUNDTOFTEGADE